

да се покорява не знае и да управлява: единъ народъ, който не се покорява на законътъ, никогашъ не може да бжде свободенъ народъ. Да носишь търпеливо товарътъ на законътъ, показва че припознавашъ слабостта на чело-вѣческото естество, което има нужда отъ външни подкрѣпления, отъ закони, отъ принуждения, и което никога не е толкова робъ отъ колкото когато е много свободно.

Но по горѣ отъ законътъ стои друга по голѣма идея която често се мѣша съ идеята за законътъ; тя е идеята за длъжността. Нѣма съмнение, че законътъ може да бжде една длъжностъ, и длъжността е законъ. Но законътъ е нѣщо външно което нѣма всякога пълна стойностъ: той е или заповѣдь дадена отъ единъ началникъ който може да се излъже, или единъ сговоръ направенъ отъ хората и който може да се замѣсти съ другъ. Умно е отъ наша страна да му прѣкланяме глава, но по нѣкога ни се позволява или даже ни се заповѣдва да се освободимъ отъ него. Длъжността е законъ, но законъ чисто вътрѣшенъ наложенъ отъ разумътъ и признатъ отъ съвѣстта; тя е единъ законъ отъ когото никой не може да ни освободи, защото тя не провзлазя отъ нѣкакъвъ сговоръ, нито отъ едно своеволно желание. Ние трѣбва да се покоряваме на длъжността по побуждението на самата длъжностъ: да изпълнишь длъжността си, по нѣкоя причина която не е точно законътъ на длъжността, не значи че си изпълнилъ длъжността си. Ето мъжната работа на бащата въ възпитанието: да прокара въ съвѣстта на дѣтето чистата идея за длъжността безъ нѣкаква